№ 53 მარტი 9, შაბათი 1891 მარტი 9, შაბათი № 52

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ივერია

1877—1891 საპოლიტიკო და სალიტერატურო გაზეთი 1877—1891

გაზეთის დასაკვეთად და ყოველ განცხადებათ დასაბეჭდად უნდა მივმართოთ: თბილისს რედაქციის სასახლეში, ავჭალის ქუჩა, თ. გრანატოვის ბეგლოვის პირდაპირ, თავ. გრუზინსკის სახლებში. წერა-კითხვის გ მაგრამ ბელ საზოგადოების კანცელარიის სათავად-აზნაურო ბანკის სახლებში სასახლის ქუჩაზედ.

ფასი განცხადებისა: ჩვეულებრივ გ სტრიქონი რვა ბეჭდვა.

გაზეთის ფასი:

თვე	ძან. ჯ.	თვე	ძან. ჯ.
12	10 —	6	6 —
11	9 50	5	5 50
10	8 75	4	4 75
9	8 —	3	3 50
8	7 25	2	2 75
7	6 50	1	1 50

ცალკე ნომერი — ერთი შაური

ივერია

გამოვა 1891 წელსაც იმავე პროგრამით, როგორც აქამდე.

ვისაც ჰსურს დაიკვეთოს გაზეთი ამ 1891 წლისთვის, მივმართოთ:

ტფილისში: ა) თითონ რედაქციას, ნიკოლოზის ქუჩაზედ, ეარანცოვის ძეგლის პირდაპირ, თ. გრუზინსკისეულს სახლებში, № 21; ბ) „ქართველთა შორის წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების“ კანცელარიას, სასახლის ქუჩაზედ, თავად-აზნაურთა საადგილ-მამულო ბანკის ქარეშლის გალერეაში.

ტფილელებს გარედ მცხოვრებთა უნდა დაბარონ გაზეთი შემდეგის ადრესით: Въ Тифлисъ. Въ редакцію газеты „ИВЕРІЯ“.

რედაქცია ამისთანავე აცნობებს, რომ ოგი გაზეთის გაგზავნას გამო ფასუთისთვის შესწყდეს ფულს პირდაპირ რედაქციაში და ან „ქვრა გითხვის გამავრცელებელ საზოგადოება“ კანცელარიაში წარმოადგენს, ანუ გამოგზავნის. გაზეთის ფასი დაბეჭდილია გაზეთ ს სათაურშივე, ხოლო სრული პირობანი გაზეთის დაგვიანისა გამოცდებულია უკანასკნელს გვერდზედ.

ტფილისის სათავად-აზნაურო სასაგზალ მამულო ბანკის მმართველობისაგან.

განაცხადებენ ტფილისის სათავად-აზნაურო სასაგზალ-მამულო ბანკიდან სესხის გატანის მსურველნი ხშირად მაქმართავენ სოლმე კერძო შუამავალთ, რომ გვარჩიეთ და დაგვხმარეთ, როგორ და რა გზით უნდა გავიტანოთ სესხიო, რასთვისაც, რასაკვირველია, სასეიდელსაც აძლევან. ამიტომ ზემოხსენებულ ბანკის მმართველობას აცხადებს ეს სთხოვს სესხის გატანის მსურველთ პირ-და-პირ თანკის მმართველობას მიმართონ სანშირო რჩევისა და ცნობების მისაღებად და ამით თავიდან აიცილონ უოველგვარ ამ სარჯი, რომელსაც შუამავალთა მრომისთვის მოსთხოვენ. სახოგადოდ სასურველია, რომ ბანკთან საქმის დაწყებას მოწვდანებულთ თვით ბანკთანვე იქონიონ პირ-და-პირ დამოკიდებულება და მოლაპარაკება. (3—1)

ტფილისის მაზრის თავად-აზნაურთა ჩეულებრივი კრება, შესდგება ამ მარტის ოც-და-ერვას, ტფილისის თავად-აზნაურობის დეპუტატთა კრების სადგურში, პუშკინის ქუჩაზედ, მკურნალ კუკუჯანოვის სახლებში.

ამაზედ ტფილისის მაზრის თავად-აზნაურთა წინამძღოლი აუწყებს რწმენებულ მისდამი მაზრის თავად-აზნაურობას და უმორჩილესად სთხოვს, რომ წინათვე წარმოადგინონ საბუთი კეშენი ამორჩევისა, დეპუტატთა კრების კანცელარიაში. ამასთანავე დაძ , რომ ბორჩალოს მაზრის თავად-აზნაურთა სია ცალკე უნდა შესდგეს რადგან ამ მაზრის თავად-აზ- ნაურობა წინამძღოლი ნაირად ნაირ შარ-და-შარ დამოკიდებულება და მოლაპარაკება. (3—3)

ახალი ამბავი

*** ვაჭრებგადამ დებენშით გვაცნობებენ: პანაშვიდი გადაეუხადეთ განსვენებულს მიხეილ ზალის-ძეს უოფანს და გვამი მიცვალებულისა დღეს ევე, 8 მარტს, ტფილისისაკენ წამოასვენეს.

*** მისი უმაღლესობა პრინცი ლუდოვიკ-ნაპოლეონი, რომელიც ამ თთეს 7 იტალიაში წაბრძანდა თავის მამის გარდაეცვალების გამო, რკინის გზის სადგურამდე გააცილა სხეათა-შორის მისმა ბრწყინვალებამ ტფილისის გუბერნატორმა. როგორც ამბობენ, პრინცი ნაპოლეონი იქ ორ თთვემდე დარჩებაო.

*** ბან ტფილისის გუბერნატორის ბრძანებით, ამ დღეებში გაიუქმეს ტფილისის საკომერციო კლუბი, რომლის აივჯი გუშინ-წინ გაიყიდა საჯარო ეაჭრობით.

*** ტფილისის სამოსამართლოს პალატასა და ოლქის სასამართლოსათვის ხაშინა ძველ არსენალის ქუჩაზე ახორციბს საკუთარის შენობის აგებას. იუსტიციის მინისტრს ამ ახალ შენობისათვის ორმოცი ათასი თუმანი გადაუდია.

*** „ქართველთა-შორის წერა-კითხვის გამავრცელებელი საზოგადოების“ მდივანმა ბ-ნმა ი. მაისეტოვმა შეიტყო აღა-მაჰმად-ხან საუკუნეთა სახლსა შინა მეფისასა და ეკრეთე არტილერიისა სახლსა შინა, სადაც იყო ზარბაზანთა ჩამოსასხმელნი მანქანანი და ყოველნი სახსარნი არტილერიისანი. საკუთარნი ყოველნიე წარიხენა და ეგრეთე ზარბაზანნი ფრიად რჩეულნი და სწავლულთაგან არტილერიის კელენენციათა შთამოსხმულნი. და ყოველნი იარაღნი ზარბაზნის ჩამოსასხმელთანი შემუსრნა და დასწვა და სახლნიცა იგი სრულიად დააქციენა და მოთხრა; ხოლო არტილერიის მოსამახურენი, რომელნიცა იყვნ კელად, წაიყვანნა იგინი თავის თავა და პატივი მიაპყრა მათ და რომელთამე მათგანთა მოუპოვა ცოლ-შვილნი მათში და ნათესაობანი და შთაიყვანნა იგინი სატახტოდ ქალაქად ოფისად თავისად. და დაუწესა იგინი არტილერიასა თვისსა შინა, მისცნა მათ ჯამაგირნი და საცხოვრებელნი საკმოდ და აღუშენნა მათ სახლნი და დაადგინნა მოხელედ არტილერიისა თვისსა

მხედართნი სპარსთანი განვიდიან ღამე ტფილით ბანაკად თვისად და დღე მოიქცეოდიან, ძრიელიან და აოხრებდიან ტფილისსა. მხედრობათაგან აღა მაჰმად-ხანისათა აღირიცხეს მომკედარნი ლაშქარნიისთა (მხედრობის მწერალნი და აღმრიცხველნი) ბრძოლასა შინა და ტფილისისა მოსახლეთაგან მოკლულ იყუნეს ათ სამეტ ათასი (13 000) კაცნი მებრძოლნი სპარსნი.

ამ დღეებში თავი დაანება თავის თანამდებობას და საზოგადების მართველობამ 6 მარტს მის მაგიერ აირჩია ბ-ნი მოსე ჯანაშვილი.

*** ტფილისის პოლიცმეისტერმა უბრძანა პოლიციის ბატალიონთ, აუკრძალეთ უყველას ველოსიპედით სიარული ტროტუარებზე და საცა ფეხით ბლომად დადის ხალხიო.

*** გამოჩენილ არტისტ-ქალის ანნა ჟუდიკის გამო, რომელიც ხვალ, კერას, ჩამოეკა ბათუმს, ტფილისისაკენ წამოსასვლელად, უნდა შეენიშნოთ, რომ რუსეთის უველა საუკეთესო ქალაქში: მოსკოვსა, პეტერბურგსა, ოდე სასა, ხარკოვსა, კიევსა, და ერაშაეთში, დიდის ალტაცებითა და თანაგრძნობით მიიღეს, თითოეული წარმოდგენა 3,000 მანეთს შემოსავალს იძლეოდა. მაგალითად, ოდესაში ზუთი წარმოდგენისა 15,000 მანეთი შემოვიდა. პეტერბურგის ერთის გაზეთში აი რასა სწერენ ამ არტისტქალის შესახებ: „პირველად ჟუდიკმა წარმოადგინა სამ-მოქმედებიანი ოპერეტტ-ვოდევილი „ლილი“. თეატრი ხალხით იყო გაჭედილი. ერთხანს ხალხი გულ-გრილად უცქერდა არტისტ ქალს, მაგრამ თანდათან გულ-გრილობა ალტაცებად შეიცვალა და ტაშის კერავა და მოწონების ხაზღვარი აღარ ჰქონდა. გათავდა წარმოდგენა და ჟუდიკი რამდენჯერმე გამოიხმეს დიდის ამბითა და ტაშის გრიალით. განსაკუთრებით დიდად მოეწონათ ჟუდიკი მეორე მოქმედების შემდეგ როცა მარსელის ცილოზე „ჟე-ზა კო“ იმღერა. ამ სიმღერაში ხუთი სხვა-დასხვა გრძნობა დაგეხატა, კილოთი და სახის მეტყველებითა, მერე ისე საუცხოვოდ, რომ ეს სიმღერა სამჯერ გაამეორებინეს. მესამე მოქმედებაში, სადაც ჟუდიკი ბებიისა და შვილისშვილის როლს ასრულებს, მაყურებელთა ალტაცება წრეს გადადიოდა. არტისტი-ქალი სცენიდან მოხუცებულ ქალად გადის და რავდენსამე წუთს შემდეგ ჩვიდმეტი წლის საუცხოვო ყმაწვილ ქალად გამოდის, ასე რომ მაყურებელი ეჭვში შეედა, ამ ორის როლის მოთამაშე ერთი და იგივე ქალი არ უნდა იყოსო“.

*** სოფ. მარნეული (სიღნაღის მაზრა): 2 მარტს აქაურის სკოლის დარბაზში გამართულ იქმნა ქართული წარმოდგენა. წარმოადგინეს ავ. ცაგარელის ეოდევილი „ბაიყუშო“ და ე. აბაშიძისა—„ცოლი თუ გინდათ ეს არის“, წარმოდგენაზე უსასყიდლოდ შეეძლო დასწრება ყველას. ამის გამო დიდ-ძალმა სოფლის ხალხმა მოიყარა თავი. თუმცა მოთამაშენი, ცოტა არ იყოს, სუსტობდნენ, მაგრამ ხალხს მაინც დიდად ესიამოვნა ასეთი მისთვის ახალი გართობა.

*** გუდაუთა (აფხაზეთი): ბევრს ვეცადეთ და ვსცდილობთ დღესაც, მაგრამ ვერას გავხდით და სკოლის გახსნი ერთბაშად განსრულ იყუნეს და შესრულ სახიზართა ადგილთა, მხოლოდ ციხესა შინა გორისასა, რომელიცა არს მაღალსა მთასა ზედა დაშენებულ, სდგეს მას შინა მცველნი ციხისანი: აღეიდეს სპარსნი მაღალთა გორათა ზედა კვერნაკისათა, რომელიცა მდებარე არს პირისპირ ქალაქისა გორისა. განიმსტერეს მუნით ქალაქი გორი და უკან-იქცეს განუწყოვრებლად მაგე დღესა შინა და აგრეთვე უკუ-მიეიდეს გზითა მათ, რომლითამცა მოწეულნულ იყვნეს მუნ, და რომელნიმე ნაწილი მხედრობისა მის წარეიდეს სოფელთა და დაბათა შინა ზემოაჯა ქართლისათა და მიიწეენეს ვიდრე ქალაქად ცხინვალადმდე. და ცხინვალის სიახლოვესა მისრულნი კვალად უკან-იქცეს და ერეკა ერთსა ადგილსა ერეკა-რაჟ ჰპოვეს და ერეკა თუ კიდი ერთი, გინა პირუტყუე. და მუნით მიქცეულნი შეეხედესე მხედრობასა თვისსა და შთამოელეს დაბანი ჭალისა და სანთაეისისანი. ხოლო საყდარი, ჭალას მდგომარე, ოდეს ელტოდეს მცხოვრებელნი ჭალისანი მთათა შინა, და შთა მღვდელსა ჭალისას დაუკეტელად, რომელსაცა შინა ეკო ჯვარი პატიოსანი, ქმნილი მეფისაგან ეახტანგ გორგასალისა დიდისა მის და დიდებულისა იერთა თეით-მპყრობლისა და დიდად საბელოვნისა მეფისა. და ეგრეთვე სხვანი მრავალნი ხატნი და ჯვარნი შემკულნი. რომელნიმე მათგანნი

ოდეს შემოვიდეს იგინი ტფილისსა შინა, შემდეგომ რაოდენისამე დღისა წარგზავნეს აღა-მაჰმად ხანმან მხედრობანი სპარსთანი კერძოთა ქართლისა და არაგვისათა, რათა მოსტყუენონ ადგილნი მათნი, წარეიდეს ტფილისით და მიეიდეს მცხეთას. ხოლო მცხეთა არს ტფილისით სამი ეჯი. მცხეთა არს უკეე ძველად სატახტო და სამეფო ქალაქი. და მუნ არს კათოლიკე ეკლესია სრულიად იერთისა და საყდარი საქართველოჲსა პატრიარქთა და მუნვე არა სასაფლაო მეფეთა. და მეფენი საქართველოჲსა მარადის ჰყეენ ცხებასა მუნვე. მისრულნი მუნ სპარსნი შეეიდენ დიდსა მას შინა და ყოველად მშეენიერსა ეკლესიასა და ენებათ სპარსთა დაწვად შინაგანი მისი. არამედ არა აუფლა იგი ნახჩოენელმან ქანქარლუ ქალბატონისამან, რომელიცა იყო მხედარ-მძღოლი სპარსთა მათ შიგან და რქუა მათ: „არა ჯერ არს, სადა იგი არს თაყუანის საცემელი ღმრთისა, შეურაცხ-ყოფად და არცა სამარხო მეფეთა“. და განსდეენა იგინი გარე.

მაშინ უბრძანა მხედრობათა მათ და აღმხდრდეს იგინი. განელეს მუხნარი და ჭალა, სადაც არაენ მცხოვრებთაგანი იყუნეს, არამედ ყოველნიე დაბანი და სოფელნი გახიზნულ იყუნეს. განელეს ტირიფონა მინდორი იგი მახლობელ გორისა და მიეიდეს პირისპირ ქალაქისა გორისასა. ხოლო მცხოვრებნი ქალაქისა გორისანი ერთბაშად განსრულ იყუნეს და შესრულ სახიზართა ადგილთა, მხოლოდ ციხესა შინა გორისასა, რომელიცა არს მაღალსა მთასა ზედა დაშენებულ, სდგეს მას შინა მცველნი ციხისანი: აღეიდეს სპარსნი მაღალთა გორათა ზედა კვერნაკისათა, რომელიცა მდებარე არს პირისპირ ქალაქისა გორისა. განიმსტერეს მუნით ქალაქი გორი და უკან-იქცეს განუწყოვრებლად მაგე დღესა შინა და აგრეთვე უკუ-მიეიდეს გზითა მათ, რომლითამცა მოწეულნულ იყვნეს მუნ, და რომელნიმე ნაწილი მხედრობისა მის წარეიდეს სოფელთა და დაბათა შინა ზემოაჯა ქართლისათა და მიიწეენეს ვიდრე ქალაქად ცხინვალადმდე. და ცხინვალის სიახლოვესა მისრულნი კვალად უკან-იქცეს და ერეკა ერთსა ადგილსა ერეკა-რაჟ ჰპოვეს და ერეკა თუ კიდი ერთი, გინა პირუტყუე. და მუნით მიქცეულნი შეეხედესე მხედრობასა თვისსა და შთამოელეს დაბანი ჭალისა და სანთაეისისანი. ხოლო საყდარი, ჭალას მდგომარე, ოდეს ელტოდეს მცხოვრებელნი ჭალისანი მთათა შინა, და შთა მღვდელსა ჭალისას დაუკეტელად, რომელსაცა შინა ეკო ჯვარი პატიოსანი, ქმნილი მეფისაგან ეახტანგ გორგასალისა დიდისა მის და დიდებულისა იერთა თეით-მპყრობლისა და დიდად საბელოვნისა მეფისა. და ეგრეთვე სხვანი მრავალნი ხატნი და ჯვარნი შემკულნი. რომელნიმე მათგანნი

ფელეტონი

მეფე ერეკლე

(ხმზულება მეფის-ძის თეიმურაზისა)

I

აღა-მაჰმად-ხანის მიერ შეპყრობა ტფილისისა

(შემდეგი იხილე „ივერია“ № 51)

მაშინ შემოვიდა აღა-მაჰმად-ხან ტფილისს წინა-მძღვანელობითა ჯარად-ხან განჯელისათა, რომელიცა იყო გვარეულებითა ყაჯარიე ზიად-ოღლოდ-ბად კმობილთაგანი. მოეძღვა ესე აღა-მაჰმად ხანს პალატსა მეფისასა, ხოლო ციხესა პალატი მეფისა, მოეკლა უველნი ადგილნი და სახლისა შინაგანნი. და რაკა სთნდა მას საუნჯისაგან და პალატისა შესამკობელთა ნივთთაგან, ალიო თეით და დანაშთისა უბრძანა მხედრობასა თვისსა განძარცვად ყოველთა ნივთთა და საუნჯეთა მეფისათა. და შემდგომ მისსა უბრძანა რათა ეკლესიანიცა ტფილისისანი ყოველნიე განძარცვნენ და ყოველნიე სადგურნი და პალატნი მეფისა წეერთა, თავადთა, აზნაურთა და მოქალაქეთანი დაწვად. და მცხოვრებთათვის ტფილისისათა უბრძანა ეინცა უკეე დაშთომილ იყუნეს და არა განწირულ იყუნეს ტფილისით მოქალაქენი გინა სხვანი, რათა ყოველნიე ტყვე ჰყუნ მათ-დიდენი და მცირენი. ხოლო ტფილისსა შინაცხოვრებთაგანთა მრავალსა ადგილსა განუმაგრნეს სახლნი და ქუჩანი და მრავალნი სპარსნი მოსწყვიტნეს, და მრავალნი განმაგრებულთა მათგანნი, ღამე, დაფარულისა გზით, იდუმალ განეიდეს ქალაქით და იელტოდეს, ხოლო ტყეენი ტფილისისანნი რომელნიცა შეეპარნეს, განეყვანეს გარე ქალაქისა, ბანაკსა შინა მათსა, რომელიცა აქეზდათ სოფლად ურსა სოფლისა მახლობელსა ეელსა ზედა, პირსა ზედა მდინარისასა მტკვრისასა. ხოლო ადგილი იგი შორაეს ტფილისსა ერთსა ეჯითა (ერთის საათის საეალის გზით, ან შეიდ ეერსტოდენ): თუმცა ტფილისსა შინა ტყეე ქმნილნი იყუნეს სამი ათასადმდე, მაგრამ მუნ მოსახლეთა თავდებნი, აზნაურთა და ჩინებულთა მოქალაქეთაგანნი არა მრავალი სული დატეეეებულ არს.

კვალად შეეიდა აღა-მაჰმად ხან აბანოსა შინა მეფისასა და სთნდა ფრიად შენებულება მისი, რათა იყო იგი მარმარილოთა და თლილთა შეირ ქვათა ნაშენი. და ეგრეთვე დაუეირდა სიკეთე ტფილისა მის წყლისა, რომელიცა სდიან ტფილისსა შინა კლდე თაგან ტფილისისათა, ბუნებითად ტფილნი, ფრიად წმინდანი, ყოველითურთ აღუმღერეელნი და მარგებელნი წყალნი და რაოდენ გზისამე განიბანა მას შინა. გარნა ეგრეთვე ერა განერა მძინეარებასა მისსა და უბრძანა შემუსრვად აბანო იგი მეფისა. კვალად შეეიდა აღა-მაჰმად-ხან საუკუნეთა სახლსა შინა მეფისასა და ეკრეთვე არტილერიისა სახლსა შინა, სადაც იყო ზარბაზანთა ჩამოსასხმელნი მანქანანი და ყოველნი სახსარნი არტილერიისანი. საკუთარნი ყოველნიე წარიხენა და ეგრეთვე ზარბაზანნი ფრიად რჩეულნი და სწავლულთაგან არტილერიის კელენენციათა შთამოსხმულნი. და ყოველნი იარაღნი ზარბაზნის ჩამოსასხმელთანი შემუსრნა და დასწვა და სახლნიცა იგი სრულიად დააქციენა და მოთხრა; ხოლო არტილერიის მოსამახურენი, რომელნიცა იყვნ კელად, წაიყვანნა იგინი თავის თავა და პატივი მიაპყრა მათ და რომელთამე მათგანთა მოუპოვა ცოლ-შვილნი მათში და ნათესაობანი და შთაიყვანნა იგინი სატახტოდ ქალაქად ოფისად თავისად. და დაუწესა იგინი არტილერიასა თვისსა შინა, მისცნა მათ ჯამაგირნი და საცხოვრებელნი საკმოდ და აღუშენნა მათ სახლნი და დაადგინნა მოხელედ არტილერიისა თვისსა

მხედართნი სპარსთანი განვიდიან ღამე ტფილით ბანაკად თვისად და დღე მოიქცეოდიან, ძრიელიან და აოხრებდიან ტფილისსა. მხედრობათაგან აღა მაჰმად-ხანისათა აღირიცხეს მომკედარნი ლაშქარნიისთა (მხედრობის მწერალნი და აღმრიცხველნი) ბრძოლასა შინა და ტფილისისა მოსახლეთაგან მოკლულ იყუნეს ათ სამეტ ათასი (13 000) კაცნი მებრძოლნი სპარსნი.

მართეა ერ მოვახერხეთ ჩვენის შეილებ ის აღსაზრდელად. ამას წინად, ჯერ როცა ისევ ყოველად სამღვდელო გენადი იყო სოხუმის ეპისკოპოსად, ჩვენის მღვდლის შემწეობით გაემართეთ სკოლა იმ იმედით, რომ რიგიანს მასწავლებელს მოგვემელებდა სოხუმის ეპისკოპოზი, მაგრამ იგი მალე გარდაიცვალა. მის მაგიერ განწესებული ეპისკოპოსი ალექსანდრე გეპარდებოდა შემწეობას, მაგრამ ისიც გარდაიცვალა და დავრჩით ისევ უსკოლოდ და უმასწავლებლოდ. ჩვენი საზოგადოება-კი დიდად მოწადინებულია სკოლის გამართვას და მასწავლებელს გარდა, სხვა ყოველს ხარჯს სკოლისას თითონ ჰკისრულობს. დღეს მაღლს იზამს „წერა-კითხვის საზოგადოება“, რომ დაგეხმარებოდეს რაგორმე ამ საქმეში.

*** სომხურ გაზეთ „ნორ-დარს“ სწერენ ბათუმიდამ, რომ 28 თებერვალს, ეარდან მამიკონიანის დღესასწაულ დღეს სომხური წარმოდგენა იქმნა გამართული და წარმოდგენაზედ დიდ-ძალი ხალხი დაესწრო. შემოსავალი თითქმის 800 მან. იყოო.

ნარკვევი

(ფურნალ-გაზეთებიდამ)

19 თებერვალი შესანიშნავი დღეა როგორც მთელის რუსეთისა, ისეც ჩვენის პაწია საქართველოსათვის. ამ დღეს სწორედ ოც-და-ათი წელიწადი შესრულდება მას შემდეგ, რაც რუსეთმა აიყარა მძიმე ბორკილი მონობისა, რაც ძალაში შევიდა უმაღლესად დამტკიცებული კანონი, რომლის პირველი მუხლიც იმასა ჰქადაგებდა, რომ „ბატონ-უმობა სამუდამოდ გაუქმებულიო“. გლეხთა ემანსიპაციის ეს ძეძირკვლა ბევრს ოჭრობდა და თვალებითა პატიოსნითა. და საკვირველი ესე არს, რომელ არცა ერთი რაჲ მათ ნიეთთაგანი და არცა მცირედი რაჲმე საყორისა მისარეა აღელისა ზედა სპარსთისა და არცა შთამოსელასა ზედა არა წარწუმენდულ არს.

ხოლო ოდეს მხედრობამან ამან სპარსთამან განელო ჭალა და მუხნარი და მიიწინეს მცხეთად, დახედენ მათ მუნ სხვანი მხედრობანი სპარსთანი, რომელნი წარეგზავნეს აღა-მაჰმადხანს საგურამოსა კერძოსა, რათა მათ დევნა უყონ მცხოვრებთა ტფილისისათა და ელებთა მათ ტფილისის ქვეით მსახლობელთა,—ყაზახისა და შამშადინელთა, რომელნიცა შესრულ იყვნეს საგურამოს მთათა შინა,—რათა ზედა-დახხმა უყონ მათ. ხოლო მხედრობანი ესე სპარსთანი გაემიით არაგვის მდინარისა მიწეულ-იყვნენს, ეიდრე ჭინვალისა ხიდამდე და მუხამდე ეერაენ ეხილეთ მცხოვრებთაგანი. და ოდეს მიახლებულ იყვნეს აღგილთა მათ ჭინვალისათა, მუნ მიჰწეოდეს იგინი ალი-სულთანსა შამშადილისა, რომელიცა იყო ჩინებული კაცი და მეფისა ირაკლის მიერ დიდად პატივცემული და მისანდო. და იგიც დიდად ერთგული მეფისა და მამულისა ჩვენისა ყოელითა სულითა და კელის-ქვეშითა თვისითურთ ყმანი იყენეს ჩვენნი ძველადეე. მას ჟამსა შეემთხუა ბედნიერება ელის სულთანსა, რომელ სამასამდე კეესურნი, ქვეითნი კაცნი, ხეესურეთით მიმავალ იყენეს ტფილისად, რათამცა მიეიდეს იგინი ბრძოლასა ზედა აღა-მაჰმადხანისა, მეფისა ირაკლისთანა. და ეითარცა იხილეს მათ აღი-სულთანი ადგილსა მას, ჰკოთხეს მას ეითარება საქმისა და იუწყეს ყოველიეე. და იხილეს ესეცა, რომელ მხედრობანი სპარსთანი მიეახლნეს მას ადგილსა. მაშინ ერთობლეე რქეეს ალისულთანსა: „ჩუმამოეედ ჩეენთანა, ეითარცა მხედართ-მძღუარნი მეფისა ჩეენისა და მათა გული და ჩეენ ქეეშე კელისა შენისა ეებძოლდეთ მტერთა და წარეტქცინეთ იგინი. ხოლო შენ-ცდეედი მათ მხედრობით მაგით ცხენოსანით შენითაურთ და დაშეეთ შენ და ყოველიეე ელი შენი უენებლად“. სთნდა სიკეთე ესე სულთანსა და წარუძღეა მნენთა მათ ხეესურთა და ჰყეეს ბრძოლა ფიცხელი სპარსთა მიმართ. სპარსნი უკეე „იყენეს უმეტეს ოთხი ათასთა, ხოლო ესენი არა უმეტეს ხუთასთა. სძლიეს, უკუნ-აქციენეს და იოტნეს სპარსნი და რომელნიმე მათგანნი მოსრნეს და რომელნიმე შეიპყრნეს და მიუძღუენეს მეფესა, რომელმანაც ანიჭნა მათ ღირსნი ჯილდონი.

ესე ძლეულნი მხედრობანი სპარსთანი და მხედრობანი ქალბალი ხანისა კელისა ქვეშე მყოფნი მიიქცეს ბანაკადეე აღა-მაჰმადხანისა.

ეშინოდა ფრიად აღა-მაჰმადხანს ზედა-დახხმისაგან მეფისა. ამისთეის ღამე ყოველ იყო იგი ღიღსა შინა სიფთხილესა და არც ერთსა ღამესა არ დაუტეეებდა არცა-ერთსა მხედრობათა თეისთაგანსა ტფილისსა შინა, არამედ განაყენებდა ბანაკად.

მეფემან ირაკლიმ, მისრულმან მთიულეთს, წარაელინა ყველა საბრძანებელსა თეისსა კაცნი, რათა განემზადნენ ბრძოლად და სალაცა აღუნიშნაეს მათ მეფეე, შეერბენ მუნ. კახეთს ჰყეა ძეე პირმოთე და მემკეიდრეე თეისი გიორგი სახლეულობითა თეისითა, რომელიცა განამზადებდა მხედრობასა კახეთისასა ბრძანებითა მეფისათა. ხოლო ქართლს ჰყეა სხეაე ძეე თეისი იულონ და იგი განამზადებდა მხედრობასა ქართლისასა. ელოდეს ყოველნიეე და ყოველთა აგეღეთა მხედრობანი ბრძანებასა მეფისასა, რათა სადაცა უბრძანოს მეფემან, შეკრბენ მუნ.

მაშინ წარაელინა მოციქული აღა-მაჰმადხანის მიმართ ტფილისად თაედთაგან თეისთა სუფრაჯი ქაიხოროა კეესა აეალიშეილი. ხოლო მოციქულობისა მის სახეე იყო ესრეთ:

„უკეთუ განცაბადებ თავსა შენსა გალმწიფედ სპარსეთისად და მპყრობელად, რასათვის წარხტეყვედე ქალაქი ჩემი და ტფეე-ჰყოფ მას შინა მცხოვრებთა, რომელთაცა არარაჲ შეუცოდებიეს შენდა. და უკეთუ გენება რაჲთა არეგენო სიქმენი, რაცაც შეიხსენებენ გელმწიფენი, შეიძლებ პრძოლისა გამართვასა მცხოვრებთა მიმართ ტფილისისათა მიცემად მშვიდობისა, რამეცა მოსდგეს ყოველთა ერთა დაზოგებად. აწ ისმინენ რჩეგანი და განშრახვანი ჩემნი და განათავისუფლენ მოქალქენი ჩემნი, რომელნი ტფეე უმჭიეს მხედრობასა შენსა და მაშინ განეიზრახოო მშვიდობისთეის და ზავსა, ვითარ ჯერ არს და სამართალ არს აღვასრულოთ ყოველივე ეგრეო. და უკეთუ არა ინებეს ამის, მაშინ რაოდენ ძალ-ღონეს ჩენ მიერ, ვიმეცადინეობთ სარგებელისთვის ქვეყანისა ჩვენისა, ვინაჲთგან ერნი ქვეყანისა ჩვენისა ფრიად განრისხებულ არიან ამას ზედა, იხილეს რა თქვენ მიერ ესე ვითარისა სახითა შეურაცხება მხედრობისა და უმჭიროეს მხედრობისა თქვენისა, პირველვე ტფეე-ყოფა ქალაქისა ჩვენისა და მას შინა მცხოვრებთა. და ვიცნობებოდე მპყრობელთა რომელნიცა ერთ-სახელ ერთობითა და მეზობლობითისა მშვიდობითა ჩვენთანა შეკრულ არიან და არა თაეს იდებენ იგინი თქვენ მიერ პირობისა ყოფისა ჩვენ ზედა“.

წარაელინა დესპანი ესე მეფისა კენკრა, აუწყა ყოველიეე შეთელილობა მეფისა და რაჟამს იხილა აღა-მაჰმადხანმან წიგნი მეფისა და სცნა ყოველივე ფრიადისა მხიარულებითა აღიეხა იგი და მოიკითხა მეფე პატივისცემითა დიდითა და შესაბამითა სიყვარულითა და პატე-სცა ფრიად დესპანსა მეფისასა და მოუწერა მეფესა და აღუთქვა ყოფად ყოველივე და აღსრულებად თხოეელნი მეფისანი უნაკლულოდ. და ტყეეთა და ყოველთა რაჲცა წარეტყეენათ, ანუ აღეეხორებინათ, მიქცეედეს ყოელისაეე მხრით და სხეისაეა მრაელისა კეთილის-ყოფისა ქმნად და ნიჭთა ურიცხეთა შერჩებად მეფის მიმართა და სთხოეა ფრიადისა გულს-მოდგინებითა აღა-მაჰმადხანმან მეფისა, რათა რაოდენიცა ენებოს მეფესა, თეისნი მისანდონი გუშამნი და ერთი ძეთაგან ანუ ძის ძეთა თეისი წარმოეულინოს მეფემან დასაწყებელად მშეიდობისა შორის მათსა დაუმყოვრებელად და მაშინ მიუქცეეს ყოველსაეე, რაჲცა წარეხეჭამოთ მხედრობათა მისთა, ეითარცა ზემორე ითქუა. ანაჩენა დესპანს მეფისასა უხეად და გაუტეეა ესრედ.

წარაელინა ქაიხოსრო და სიხარულით მიეიდა მეფესთანა და აუწყა ყოველივე. ჟამსა მას იმყოფებოდა მეფე მთიულეთს კაჩაურთა-კარსა და დეღოფალი და სახლეულობანი მეფისანი. მხიარულ იქმნა მეფე ამბაესა ამას ზედა და განაბადა ძის ძეჲ თეისი მეფის ძე დაეით, ეინაიდგან იყო აღზრდილ მის მიერ და სწეელულ საპოლიტიკოსა საქმეთა შინა: გონიერ, მხნე, მარჯეე სიტყეა და მკეეთარ, მოუშარ და მშეენიერ სახითა და ესე ეითარი იყო სახილეელ, რომელ ხატსაეე ზედა სახისა მისისასა გამოისახებოდა გულოერება მისი. ამისათეის უყარდა იგი მეფესა უფროს ძეთაგან თეისთა. ამხსოვნეად განაშხადა რაოდენნიმე ჩინებულთა მისანდოთა თეისთანგანნი, თანა წარტანებად მისსა, რათა ერთობამდე სრულ ეყოთ ზეი და საქმენი ელჩობისა მათისანი განწეესებისამებრ მეფისა და აღთქმისა აღა-მაჰმად-ხანისა.

მაშინ ჰხლნა-რა საქმეჲ ესე ზეისა განჯისა მმართებელმან ჯაეადხან, რომელიცა იყო ბოროტად წინამღეარი აღა-მაჰად-ხანისა, ეერაგი დიდად და საქმეთა მრაელთა შინა გამოცდილ-

ეროვნული ბიბლიოთეკა

სოლო ვიდრე გლესის განთავისუფლების საქმე საბოლოოდ გადაწყდებოდა, საქმე სულ სხვა გვარ დატრიალდა, კომიტეტის წევრთა უმრავლესობის წყურვილის წასაკმაყოფილებ. ოქტომბრის დამდეგს შეტყობინება მოვიდა გუნრის გუბერნატორი ნაზიმოვი და თან მოიტანა შუამდგომლობა სამის დასავლეთის გუბერნიასი, რომელნიც ამასი თხოულობდნენ, რომ გლესები უმიწაწყლოდ, უსასყიდლოდ განთავისუფლებოდ.

ამ შუამდგომლობის პასუხად უმაღლესი რესკრიპტი გამოვიდა 1857 წ. 20 ნოემბერს. რესკრიპტით მისი უდიდებულესობა გვალად სდებდა დასავლეთ ზემოხსენებულ სამ გუბერნიის თავად-აზნაურობას, რომ შეიმუშავეთ წესდება ყმათა განთავისუფლებისთა, და თითოოროლა საფუძვლიანც იყო ნაწევნები, რა საფუძვლითაც უნდა ეხელმძღვანელნა თავად-აზნაურობას წესდების შემუშავების საქმეში. მოგვყავს მოკლედ ამ რესკრიპტის უმთავრესი საფუძველნი:

მემამულენს მიწა-მამული არ ჩამოერომებათ, მხოლოდ გლესებს მათ მიერ დაჭერილი ადგილი, სახლ-კარი უნდა დუტოვონ სულ-უწყლებლად და გლესებმა კიდეც ეს მიმული შემდეგ საკუთრებად შეიძინონ, შეასყიდონ. ამას გარდა გლესებსაც უნდა მიეცეს სასარგებლოდ საკარო მიწა, რომ ცხოვრება არ გაუჭირდეთ და რაღაცნაირ ადასრულოდნ თანხებით მოჯალობა მთავრობასა და ნაბატონარის წინაშე. ამ მიწასთვის ან ღადა უნდა გადასწიდონ მამულის პატრონს და ან ღადის მაგიერ მუშობით, შრომით გაუსწორდნენ.

ამ გვარად, უმიწოდ განთავისუფლების მაგიერ, რესკრიპტი პირდაპირ ასახელებდა, რომ საკომლო (надѣлъ) უნდა მიეცეთ გლესებს, რასთა უზრუნველ ეყოფილი ჰქონდეთ ცხოვრება და ასრულებენ თუ არა მოვალეობას სპატრონო ხელი ადგილად გადარბენდნენ.

ნაზიმოვთან მიწერილს რესკრიპტს ასეთივე რესკრიპტი მოჰყვა ნაკვალო რედის გუბერნატორ მურავიოვთან მიწერილი. ამასობაში მოასწარეს თავად-აზნაურობა მიენც უკან იწვედ. გრ. ზაგრუსკემ დაარწმუნა კისენი, რომ ყმათა განთავისუფლების შრომებში უნიდებელ უფრანდებოდ იქმნება დეტოვებული. ბოდოს მოასწარეს სმა ამოიღო, თუმცა განთავისუფლებულ გლესთა უფლების შეზღუდვის ხმა გამოსძახეს. სულმწყობ ამ შეიწყნარა ამათი ხმა.

ამას შემდეგ ყოველ გუბერნიებიდგან წარმოიგზავნა თავად-აზნაურობის ადრესები, სადაც წელში გაიმართა, გასწორდა, სიცოცხლე დაიწყო და შუამდა ყმათა განსხოვნებულ ადრესებ. მერე გავუზიარებთ მკითხველებს, რა გზით იარა ამას შემდეგ ბატონ ყმობის გაუქმების საქმემ.

რუსეთი

„Нов. Вр." ამბობს, რომ 1889 წელს რუსეთს სახმელეზე დაწეულ ბაჟიდამ 274,823,361 მ. შემოსავალი ჰქონია. იმავე წელს რუსეთში 116 მილიონი სული ითვლებოდა. გამოდის, რომ თითოეულს სულს სასმელის გარდასახადი 2 მ. და 37 კ. შეხვედრია. მაგრამ თუ დახარჯებით 18 მილიონ ბაჟის ვანგარიშებთ და 49 მილიონს დედ-კაცს, მაშინ თითოეულს მამა-კაცზე მოდის ეს გარდასახადი 5 მ. და 60 კ. აქედამ ცხადათა სჩანს, თუ რამდენად ძალიერებულა რუსეთში მაგარი სასმელების ხმარება და ღრმოობა.

— 27 თებერვალს შინაურ ფრინველთა მომშენებელს საზოგადოების მორიგს კრებაზე ქალთის კერძის შესახებ ნეიმეტებემ მეტად საყურადღებო მოხსენება წაიკითხა. ბი რა თქვა ნეიმეტებემ ფრინველთა კერძა ადამიანთათვის საუკეთესო საქმელია იმიტომ, რომ ერთსა და იმავე დროს ხორცისა და ვერცხლის კერძი ყველა ფრინველის კერძები იხმარება საქმელად, მაგრამ ყველაზე უკეთესი ქათმის კერძია. სინოყერით ერთი კერძი ქათმისა ერთ გირვანქა ხორცს უდრის. რუსეთიდამ ევროპაში კერძები გაიქვით, მაგრამ ნაკლებ ფასად ჰყიდიან. ეს გარემოება იმითი აიხსნება, რომ ჩვენებურს კერძებს ზოგიერთა ნაკლი აქვს, ხოლო უმთავრეს ნაკლად შეგვიძლიან დავასახელოთ სიმძიმის უკონელობა. 1,000 კერძები 58 კილოგრამს მაინც უნდა იწონიდეს და მაშასადამე თითოეულს კერძს 14,6—15 მისხლამდე სიმძიმე უნდა ჰქონდეს. ჩვენში კერძის ყიდვა-გაყიდვა სიმძიმისა და სიდიდის მიუხედავად სათვალაურთ სწარმოებს. სხვაგან კი კერძს წონისა და სიდიდის მიხედვით ადევს ფასი. ამ გვარი წესი რომ ჩვენშიაც იქმნას შემოღებული, არა მგონია, რომ ფრინველთა ჯიშის გაუკეთესების საქმე წინ არ წასწიოს. საუკეთესო კერძსა მდებარე ქათმებად ითვლება იტალიისა და ისპანიის ქათმები. იქ თითოეული ქათამი წელიწადში ხაშუალო რიცხვით 200 კვერცხსა სდებს.

რომ ჩვენ შიაც განვარდეს და გაუმჯობესდეს შინაური ფრინველთა მოშენების საქმე, საჭიროაო, სთქვა ნეიმეტებემ: 1) ყველა სამეურნეო სკოლაში შემოღებულ იქმნას ფრინველთა ჯიშის მოშენებისა და გაუკეთესების სწავლება. 2) დაარსდეს სხვა სოციალური სკოლები მარტო ამ საქმის ზედ-მიწევნით შესასწავლად, რომ ამ ნაირად გამრავლდეს რუსეთში მკოდნე კაცები ფრინველთა მოშენების წესისა. 3) გამართოს რუსეთს სხვა და სხვა ადგილებში შინაური ფრინველთა გამოფენა.

უცხოეთი

ავსტრია-უნგრია. მლადოჩებები საღედგომოთ აპირებენ მრავალად შეკრიბონ დ ბადაწყვეტონ, როგორ იმოქმედონ რეისხტაგში. „Narodni Listy" ამბობს, რომ მლადოჩებები თანხმანი არიან ჩეხიის ობაღადოშეილობასთან ერთად იმოქმედონო, მხოლოდ იმ პირობით-კი, თუ მისი წარმომადგენელი ხელ-მძღვანელობას დაჩემებას არ დაიწყებენო.

„Politik"-ი ამბობს, რომ ტააფეს და იუსტიციის მინისტრს შენბორნს უთანხმოება გამოერთიათ.

რეისხრატის მოწოდება გადადებულ იქმნება აპრილის დამდეგამდე, რადგან მანამდე ძნელია გამოირკვეს ურთიერთობა დასებისა. ჯერ ისევ გამოცანაა, როგორ და რანაირად შესდგება უმრაველობა.

ჯერ არ იცან ავსტრი-ენგრიაში, რომელი დანში მისცემენ მხარს ტააფეს სამინისტროს და რომელნი დაუწყებენ წინააღმდეგობას. ამის გამო სამისო დიდი მნიშვნელობა არ უნდა მიეცეს იმ გარემოებას, რომ ისინი, ვინც მხარეი იყვნენ სამინისტროსი, როგორც მაგალითად ტტაროჩებები, ეხლანდელს არჩევანებზედ დამარცხდნენ. თუ ტააფეს სამინისტრო იძულებული იქმნება გადადგეს სამსახურიდამ, ეს გარემოება ოპოზიციას არ უნდა მიეწეროს, იმიტომ რომ ასე თი ოპოზიცია,—ესენიც-წოდებულ ულ პარლამენტო ოპოზიცია—არც-კი არ სებობს. თუ გადადგება სამსახურიდამ, იმიტომ გადადგება, რომ ვერ მოახერხებს ყველა დასის ინტერესები დაამაყოფილოს. დასები მრავალია, ყველას საკუთარი ინტერესი აქვს, ისეთი ინტერესი, რომელიც უფრო ძერიად უღირს, ვიდრე ინტერესი მთელის სახელმწიფოსი. რა უნდა ჰქმნას ამისთანა გარემოებაში სამინისტრომ? რაც უნდა ხათრიანი და თავაზიანი იყოს, ზოგიერთს შემთხვევაში მაინც, იძულებულია დაიცვას საყოველთაო სახელმწიფო ინტერესი, რომელიც ზშირად არ ეთანხმება თითოეულის დასის ინტერესსა. ეს არის უმთავრესი მიზეზი, რომ შეუძლებელია ავსტრი-ენგრიაში მტკიცე, მთავრობის მომხრე უმრაველესობა შეიქმნეს სამინისტროსათვის მხარის დასაჭერად, ეისიც უნდა იყოს იგი სამინისტრო—ტააფესი, თუ სხვისი ეისმესმე.

საფრანგეთი საფრანგეთში ძალიან იყო გაზშირებული ლოცვები. ლოცვებს პირველში თვით მთავრობაც თანაუგრძნობდა, რადგან ამ ღონით უნდოდა განეკარგებინა ჯერ ში ცხენებისა, რომელიც ასე საჭიროა ჯარ სა და მხედრობისათვის. ამის გამო ისე გაზშირდა ლოცი, რომ თითქმის ყოველ დღე იმართებოდა. ეს კიდევ არაფერი, რომ ლოცის გაზშირებას არ მოჰყოლოდა ერთი დიდი ბოროტება: ლოცის დროს გაზშირდა სანაძლეო, აბა რომელი ცხენი რომელს აჯობებსო. ამ სანაძლეოების დადებამ მეტად გაიტაცა ხალხი. ბევრმა ასეთი სანაძლეო გაიხადა ცხოვრების წყაროდ. ხოლო ამას მოჰყვა ის, რომ ცხენების პატრონები და სანაძლეოს დამდებნი ერთმანერთში პირობას ჰკრავდნენ, ან დღეს ამა და ამ ცხენმა გამარჯვოსო. როცა წინდაწინე იცოდნენ, რომელ ცხენს როდის უნდა გამარჯვება, დიდს ფულსაც ჩადიოდნენ სანაძლეოზედ. გამოვიდა ბოლოს, რომ ლოცზე იმარჯვებდა კარლი, განიზრახა ამან უკეთუ იქმნას მშვიდობა შორის მეფისა და ალა-მაჰმად-ხანისა უეცნელად საქმეც ესე წარსწყმედს მას, ვინაიდგან იგი იყო შინაგან მცველი საქართველოსა და ორგულ ექმნა მეფესა და მან აღძრა ალა მაჰმად-ხან და მოუძღვა ტფილისსა ზედა და შეიყვანაცა პალატსა შინა სამეფოსა მან ალა-მაჰმად-ხან და იგონებდა ამას: „მე კელისა ქვეშე მეფისა მყოფი განუდგე მას და ეიქმენ მიზეზ საქმეთა ამათ. და უკეთუ სრულ იქმნეს საქმე ესე, მე უეჭველად ბრალისა ანისათვის დაეთხოვნა დიდად. და უმჯობეს არს ესე ჩემდა, რათა აწუე-ეყო ლონისძიება დახსნად და მოწყალე საქმისა ამის".

წვეიდა ჯავად-ხან მახლობელთა გაამზახებთა თანა ალა-მაჰმად-ხანისათა და გამოუცხადა მათ, რომელ უეჭველად სცნა სიმართლით და ზედმიწევნილებით საქმეი ესე, რომელ მეფე ირაკლი უკელითურთ ატყუებს ალა-მაჰმად-ხანს და ამისათვის წარმოავლინნა მას ქამაშები, ეიდრემდის სრულებით შემოკრებს მეფე მხედრობასა თესისა კახეთით და მთით ქაქასიისათ და ჰყავს პირშოპ ძეი თვისი და მემკვიდრე კახეთს და შეუკრებიეს მას კახეთისა მხედრობანი, რომელნიცა აღემატებიან ყოველთა ერთა საქართველოსათა სიმხნითა და გულოვნებითა და მოჰყავსცა მხედრობანი ჩრაქესთანი და როსიადცა წარუელინებიეს დესპანნი და მოელისცა შეუეწნასა და ყოველითურთ მოულოდებელად და უგრძნობელად ჩვენნა ნებაყოთ და გაუფრთხილებით ზედა-დასხმა მხედრობისა ამის. ამისგე თანა შესთხზნა ტყუილნი წიგნნი მოგონებულნი, რეცა ჰსწერდეს ამას გვამნი იგი, რომელნიცა არიან მახლობელნი მეფისა ირაკლისანი და რეცა რომელიმე მათგანნი მოყიღულ არიან ჯავად-ხანის მიერ.

ესმით-რა სიტყვანი ესე მახლობელთა ალა-მაჰად-ხანისათა ყოველივე თვითეულად აუწყეს მას, ხოლო ესმა რა ე ე ალა-მაჰმად-ხანს, იგონებდა და იგი მრავალსა რასამე ამას ზედა და არა რაწმენა მა გარდა თანა-ჯანზრახნი მისნი არწმუნებდეს მას, ვინაიდგან მოყიღულ იყვნეს ჯავად-ხანის მიერ ადრიდგანვე და აქენდათ მიზეზიცა ესე გულსა შინა მათსა. ესე თუ ალა-მაჰმად-ხან და მეფე ჰყოფდეს ურთიერთშორის მშვიდობასა, მაშინ ვერღარა ძალ-ედვათ აღებად სარგებლობასა ნატყუენთაგან ტფილისათა და დაეზრდათ მათ იგინი, ამისთვის გულს-მოდგინე იქმნენ უმეტესს მოწადილ მშვიდობასა.

მაშინ იხმო ალა-მაჰმად-ხანმან და იდუმალ განაჯარისნა ყოველივე იგი თქმულნი მისნი და წარიკითხა წიგნნი იგი მოგონილი ჯავად-ხანის მიერ და ირწმუნა. მაშინ განიზრახა ჯავად-ხან სხვა კეთილ ღონე და მოახსენნა ალა-მაჰმად-ხანს, რათა, უკეთუ ბრძანებს მას, წაველინებს კაცსა თესისა მეფესა თანა, რეცა სახითა მშვიდობისათა, რათა არა შესცვალოს სხვებ გული თესი მას ზედა და სახითა ამით ცნობს ყოველსა მოქმედებასა მეფისასა, თუ რაჲ ნებაეს და რასა განიზრახაეს ყოფად. აქა ალა-მაჰმად-ხან განწრახებულ მისი და აღუთქვნა წყალობანი და უბრძანა ყოფად ეგრეთ, ვითარცა განუზრახაეს მას.

წარმოეიდა სადგურად თეიმად ჯავად-ხან და განიზრახა მისანდოთა თესისთა კაცთა თანა და წარაველინნა მეფისა მიმართ მიუღებელთად ორნი მისანდონი კაცნი თესისნი და მიუწერა მეფესა, ესრეთ:

მე, უწყიან მეფისამან თქუენ მან, რომელ მოსა ვარ მეფისასა შენისა. თუმცა შემთხვეულსასა ამას შინა ძალით და იძულებით წარმომიყვანა მე განდით ალა-მაჰმად-ხანმან, მე არა ერგულებითა მეფისასა შენისათა დღესა დღისა ამისა. ესე ვარამეც სხლეულებითა ჩემითა გულსტკივნეულებითა და საფრთვალსა ქვეშე შენსა მოვიდე და ერიცა ესე შენი, რომელნიცა არიან ქვეშე ხელისა ჩემისა რასამეცა შეეგუანენე ცნესი სიმაგრეთა შინა არა ძალ-მედგა მე განმაგრებად ქალაქისა ამისთვის იძულებულ გიქმენ, რათა მივიდე ალა-მაჰმად-ხანსა თანა და ამით ვიხსნა სიხლეულებისა და მცნოვრებნი ქალაქისა ამის აოხრებისა და ტყეეობისაგან. შეკრცხე მე ესე ჩემს მოვალებად ერთგულებანი, რათა მოგახსენო მეფეთასა შენსა, რომელ გარდა ამისა, არარაჲ მაქვს გულსა შინა ჩემსა ბიწი რაჲმე სხვაჲ. არამედ მხოლოდ შენითა თავისა ჩემისა, მამულისა და სახლისა ჩემისათა იძულებით აღვასრულებ ნებასა მათსა. აწ, ვინაიდგან განებავსო შეიგებაჲ სპარსთა თანა, მიბრძანის მეფოსამან შენმან და დამდგას მე სამსახური ესე და ვითარცა სათნო ურნს მეფოსასა შენსა, ეგრეთ ძალ-მიცა მე სამსახური შენი და წარმართებად ყოველსავე საქმისა და დაწყობილებისა, ვითარცა განებავსო თქვენ. და ვინაიდგან უმეტესნი და პირველნი მახლობელნი კაცნი და დიდებულნი ალა-მაჰმად-ხანისანი ყოველნივე სიტყვაჲ ჩემთა პატივ-სცემენ და ირწმუნებენ და ალა-მაჰმად-ხან თვითა ისმენს სიტყვასა ჩემსა და უფალ მას მე და ალვასრულო ყოველივე ნებისაებრ თქვენისა".

მიიღო რა წიგნი ჯავად-ხანისა მეფემან, ჰსცნა მყისვე მზაკვრობანი მისნი და არა რაჲ უპასუხა წარმოველენილთა მისთა, არამედ მყისვე ბრძანა, რათა უყუნაქციენენ კაცნი მისნი და უკ-მოქცეულნი იგი წარმოავლინეს მწრაფლისა სიარულითა და ეითარცა ემცნო მათთვის ჯავად-ხანს ეგეეთვარისა მაცთურებისა სახითა მიეიდეს ბანაკად. იყვნეს ცხენსნი მათნი—სრულიად შესპარულნი ოფლითა. ალუდგა ჯავად-ხან მყის სადგომით თეისით და მიეიდა კარსა ალა-მაჰმადხანისასა და ყარაღგინა კაცნი იგი წარაჩნა მისსა, რომელთაცა გამოჰკითხა ამბებენი მუნებურნი. და მათ მოახსენეს, ეითარამედ:

მივედითარა სამეფოსა მეფისასა, ვიხილეთ მრავალნი მხედარნი გარემოს ადგილთა და სოფელთა შინა და ყოველსა ციმს ემატებოდა მათ სხვათა და სხვათა გზნითა მომაგალთაგან მეხრძალთა. ხოლო ჩვენ არა გვიტევენ მეფისა მიმართ კარის კაცთა მისთა, არამედ მიგვიღეს ჩვენ წიგნი ჯავად-ხანისა და ჩვენი არა ნებაგვიდა გამოტქვება, არამედ გვრქვეს, ვითარამედ შემდგომად რაოდენისამე დღისა წარვალს ტფილისად მეფის ძეი დავით ალა-მაჰმადხანის მიმართ და წარვეეით მას. მაგრამ იდუმალ მოვიდეს ჩვენთანა მახლობელნი გონე კაცნი მეფისანი, რომელნიც არიან მეგობარ ჯავად-ხანისა და დაფარვით, ლამე, გამოგვეტევეს მათ. ხოლო განზრახვა მათი არს ცრუენ, რომელ ურიცხვისა მხედრობითა და მრავლისა ზარბაზნებითა და მსწრაფლად მახვილთა ზედა-დასხმად მხედრობითა თქვენითა".

მაშინ მიართვეს წიგნი რაჲმე სიცრუეთ ქმნილი, რეცა მახლობელნი ეი ვნებამე მკლველ მოწერილი ჯავად-ხანის მიმართ, რომელსა შინა წერილი იყო ესრეთ:

თუ გებაჲსო უწყება აწმყოსა ჩვენთა, მოიყვანა მეფემან ჩვენნა მხედრობანი კეკასიელთა და ჩერქეზთანი და განაზრახვნა უმეტესს ორგულებათა-თანასთა ძლიერი მუბრძოლნი და ეგრეთვე ზარბაზანნი სკამთანი და მისწერა წიგნი და წარაველინა მასვე მსრნოლითა პირშოპ და მემკვიდრესა ჭესა თეისსა გიორგის, რომელსაცა განუმზადებიეს მხედრობანი კახთანი, რათა დანშაულსა დღესა მიეიდეს სრულებით მხედრობითა მეფისა თანა, და რუსთაც-ალგეთ თქვენ მოშველებად. მაგრამ არღა აცლის მეფე მათსა მისწრებასა, არამედ მოისწრაფის ზედა—დასხმად თქუენზედა. ეგრეთვე მეფემანცა იმართა მან სოლომონ შერკანა მხედრობანი თეისნი და ნვალისა დღესა წარმოველის მეფე ყოველთა ძლიერებითა თეისითა და დანიშნულთა ადგილთა ყოველნივე შერჩებიან და ეგრედ ზედა-დასხმასა ჰყოფენ თქვენდამი.

ესმითარა ამბავნი სპარსთა, ეითარცა მარადის ადეიღ მორწმუნეთა, ირწმუნენეს სიცრუენი ესე.

მაშინ შეკრიბნა ალა-მაჰმადხანმან წარჩინებულნი და მეედართ-მძღვანენი

გი ჯიშის ცხენი-კი არა, ის, რომელსაც პირობით უნდა გაემარჯვება. ასეთი დღი, რასაკვირველია, ცხენის ჯიშს ეყოლა განაკარგებდა და ამ მხრით მოხალოდნელი სიკეთე დღისა სრულიად გაბათილდა. ხალხიც მიეჩვია სანაძლეოს დადებასა, გალოთდა ამ საქმით, მიეჩვია უსაქმურობას და ადვილად ფულს შოვნის იმედს სანაძლეოს დადებით. ყოველ ამას მოჰყვა გადაწყვეტილება პარლამენტისა, რომ აიკრძალოს სრულიად დღის დროს სანაძლეოები და თვით დღი მხოლოდ მაშინ გაიმართოს, როცა დღეს ჯიშად აქეს განკარგება ცხენის ჯიშისა, გაიმართოს მხოლოდ იმ საზოგადოების მიერ, რომლის წესდება წინადვე დამტკიცებულია მეურნეობის მინისტრისაგან. საზოგადოების შემოსაეალ-გასაეალის ანგარიში უნდა შემოწმებულ და დამტკიცებულ იქმნას ხოლმე იმავე და ფინანსთა მინისტრისაგან. დღი ერ გაიმართება, თუ ნება-რთვა არ არის შინაგან-საქმეთა მინისტრისა.

ავსტრალია. ავსტრალიის ახალ-შენებს უნდათ შემოიღონ თავიანთთვის საფედერაციო წესები. აესტრალიის ერთს მოღვაწეს და ამ აზრის დიდს მოამხრეს ჰენრი პარკს კიდეც შეუმუშავებია პროექტი ამ წესებისა და წარუდგენია განსახილველად ახალ-შენების დელეგატების კონფერენციისათვის, რომელიც შეკრებილია სიდნეიში.

წერილი ამბები

იმპერატორი ვილჰელმი. ამ დღეებში იმპერატორმა ვილჰელმმა შეჰდგინა წრე თავის მეგობართაგან, ამ მეგობართაგან, რომელნიც მასთან ერთად მოგზაურობდნენ ამ ბოლო დროს ჩრდილოეთ ევროპაში. ამ წრეს სასწელად „ჩრდილოეთ ქვეყნებში მოგზაურთა საზოგადოება“ ეწოდება, რომლის წევრნიც თავ-თავის დროზედ შეიგროებიან ბერლინის სამეფო სასახლეში, სადაც იმპერატორი სადილს გამართავს.

ქარ-ბუქი ინგლისსა და შოტლანდიაში. ინგლისსა და შოტლანდიაში ორ დღე-დამეს ისეთი ძლიერი ქარ-ბუქი იდგა, რომ ბევრს ადგილებში ტელეგრაფების მავთულები დაზიანდა და დენების გასვლა და მოვლა შეუძლებელი გახდა. ჰა-ში სიცივე 17° იყო.

ხოლერა ხომალდში. საქონლის მატარებელი ხომალდი „Colombo“ ითვლის მოგზაურთა გამგრებულია მატყვიში იმ მიზეზით, რომ ხომალდში ხოლერით ავადმყოფნი აღმოჩნდნენ. მარსელში და ტულონში ამის გამო დიდი ალაპრთობა ატყდება, რადგანაც 1854 წელსაც ამ ადგილებს ხოლერა აღმოსავლეთ ზაიდან სატრანსპორტო ხომალდმა მოასწია.

გუტტენბერგის მიერ დაბეჭდილი დაბადება ამ დღეებში 30,000 მანეთად გაყიდა ნიუ-იორკში. ამ დაბადებას 1450 წლის თარიღი უწერა.

ჭრისტეფორე კოლუმბის ჯამასთოვის აკლდამის გასაკეთებლად, რომელიც მადრიდის ოფიციალური გაზეთი ამბობს, გადადებულია 57,500 მ. აკლდამის უნდა გაკეთდეს ჰავანნის ტაძარში.

ზღვეურმა ვეფხვი ზერის მარცვალზე. ამსწერა მე-45 ფსალმუნი დავითისა. ეს ფსალმუნი შეიცავს 391 ასოს. ასოების გარწყვისა და ფსალმუნის წაკითხვისათვის სათვალეებიც არაა საჭირო.

დეპეშა

8 მარტი

პეტერბურგი. წარსულს ღამეს გარდაიცვალა წევრი სახელმწიფო სამჭიმო, დამსახურებული პროფესორი, პ. გ. რუდნევი.

ოდესა. ოდესის სამოსამართლო პალატამ უარი უთხრა ყველა იმათ რომელნიც ხელი მოაწერეს დემონსტრაციებით, რომ სურვილი მეკვიდრენი ჩვენა ვართ და მისი მალული სამკვიდრო ჩვენ გვეკუთვნის.

8 მარტი

პეტერბურგი. ერობის მკურნალთა მომავალს კრებაზე, სხვათა-შორის, უნდა განხილულ იქმნას ისიც, თუ როგორ მოეწყოს სანიტარო თვალ ყურის დაჭერის საქმე მკურნალთა მხრით ერობის სკოლებში.

მუშათათვის საქ-მიო - სატხნიკო სკოლების კომისიამ გაათავა მუშაობა და გადასწყვიტა ზემოხსენებულ სკოლების დაარსების საქმეში მოწვეულ იქმნან მონაწილეობის მისაღებად ფაბრიკებისა და ქარხნების პატრონები.

რომი. გუშინ, ანდერძის აგების შემდეგ სამრეველო ეკლესიაში, გამოსვენეს გვამი პრინცის ნაპოლეონისა და წაასვენეს რეინის-გზის სადგურს, იქიდამ ტურინს გასაგზავნად, სადაც მიცვალებულს დაასაფლაეებენ სავოიის სამეფო საგვარეულო სამარხში. გვამი გააცილეს ეგზომლმე: ბიძაშვილმა ჰუმბერტო მეფისამ, ჭარ-ცოგმა ნაბარუსკიმ, დიპლომატებ ურმა კრებულმა; საფრანგეთის ელჩი გარდა და სამხედრო და სამოქალაქო უწყების უფროსებმა, გარდაცვალებულის ნათესაეთ გააცილეს ვგამი ტურინამდე.

პეტერბურგის ბირჟა, 5 მარტი.

	შეფასება	გაყიდვა	ბოლო-სდ.
	მან. კ.	მან. კ.	მან. კ.
ხუთ-მანეთიანი ოქრო	— „	— „	6 79
ტალონების კუპონები	— „	— „	135½
მინდობილი ვერცხლის ფული	1 06	1 07	— „
5% პირველის შინაგანის სესხის მომგები ბილეთი	— „	— „	239¼
— შვორისა	— „	— „	223½
სანკტ-პეტერბურგის თავად-აზნაურობის ბანკის ფურცელი	— „	— „	216½
გორენბაუმ-ფურცლიანი	— „	— „	— „
ტ. ილარიონ ბანკისა	— „	— „	— „
ქუთაისის ბანკისა	— „	— „	— „
ტფილისის საერთაშორისო ხიდის საზოგადოებისა	— „	— „	— „

განცხადებანი

ა. რიონიშვილი

ეიდულობს ყველა ნაირს მეკვლებურს

ნივთებს

აგრეთვე მოაწყვეს სეფოსესს ქალებს, რომელთაც შეუძლიანთ ძველებურის სწორედ ნებით ოქრო-მკედით და ბრაშეთის ძაფებულობით კერვა ფანრაზედ: ბაფთებისა, სუნსნებისა, ხიხჩის ფარდებისა, და სხვა. უმორჩილესად ვითხოვთ მობრძანდნენ და მაიდონ საქმე კარგს ფასად კრეკნის მოკლებზე. ხარაზოვის სახლებში, რომლის ფოტოგრაფიის.

გამოვიდა და ისყიდება მხოლოდ „წერა-კითხვის საზოგადოების წიგნის მაღაზიაში“

პატარა ქანი

ისტორიული ხუთ-მოქმედებიანი დრამა დეკანოზ

აპაკისა

ფასი 50 კაპ.

საპოლიტიკო და სალიტერატურო გაზეთი

ИВЕРІЯ

1891 წ. 1-ს იანვრიდამ გამოვა ყოველ-დღე გარდა იმ დღეებისა, რომელნიც ზედ მოსდევენ კვირა-უქმეებს.

12	თვითო . .	10 მ.—კ.	6	თვითო . .	6 მ.—კ.
11	„ . . .	9 „ 50„	5	„ . . .	5 „ 25„
10	„ . . .	8 „ 75„	4	„ . . .	4 „ 70„
9	„ . . .	8 „ —„	3	„ . . .	3 „ 50„
8	„ . . .	7 „ 25„	2	„ . . .	2 „ 50„
7	„ . . .	6 „ 50„	1	„ . . .	1 „ 75„

საზღვარ-გარეთ დაბარებული ეღირება 17 მან. მთელის წლით. სოფლის მასწავლებელთა „ივერია“ მთელის წლით დაეთმობათ 8 მან. ტფილისის გარეშე მცხოვრებთ უნდა დაებარონ გაზეთი შემდეგის ადრესით:

Тифлисъ, Въ редакцію газеты „ИВЕРІЯ“.

თუ ტფილისში დაკეთილი გაზეთი ტფილისის გარეშე ადრესზედ შეცვალა ვინმე, უნდა წარმოადგინოს რედაქციაში ერთი მანათი; სხვა ყოველის ადრესის შეცვლაზე—40 კაპ.

თუ თვითს განმაველობაში დაიკეთა ვინმემ გაზეთი არა მთელის წლით, იმას მხოლოდ შემდეგის თვიის პირველ დღიდან გაეგზავნება. განცხადებანი მიიღებიან გაზეთის რედაქციაში.

ფასი განცხადების დაბეჭდვისათვის:

ა) მეოთხე გვერდზედ თითოჯერ სტრიქონი 8 კაპ., პირველზედ—16 კაპ. ბ) სრული უკანასკნელი გვერდი 30 მანეთი, ხოლო პირველი გვერდი—60 მანეთი. რიცხვი სტრიქონებისა გამოითვლება იმაზედ, რამდენს ადგილსაც დაიჭერს 25 ასო განთეთრებულ ტყმისტისა.

ხელ-ნაწერი და საგაზეთოდ დანიშნული წერილები (კორესპონდენციები) რედაქციის სახელობაზედ უნდა გამოგზავნონ. მილებული ხელ-ნაწერები, არა საგაზეთო წერილები, თუ საჭიროება მოითხოვს, ან შემოკლებულ, ან შესწორებულ იქმნება. არ-დასაბეჭდნი ხელ-ნაწერები, თუ ერთის თვის განმავლობაში პატრონებმა არ მოიკითხეს, მერე რედაქციას ვეღარ მოსთხოვენ.

არა-გვარს მიწერ-მოწერას არ-დასბეჭდავს ხელ-ნაწერებისა და წერილების შესახებ რედაქცია არა ვისწყობს.

პირდაპირ მოლაპარაკებისათვის რედაქცი- თვისუფალი იქნება ყოველ დღე, კვირა-უქმეს გარდა, პირველ საათიდგან სამ საათამდე და სადამოობით 7-დ-ან 8 საათამდე.

რედაქცია იმყოფება: კუკიაში, ნიკოლოზის ქუჩაზე, თ. გრუზინსკისეულს სახლებში, № 21.

ქართველთა ამხანაგობის წიგნების მაღაზიაში

ასეღება შემდეგი ახალი წიგნები.

1)	ხალხური ზღაპრები, შეკრებილი ლია შეილის მიერ წიგნი I.	„ 30
2)	იგივე მშვენიერის ყდით	„ 75
3)	თხზულებანი ი. დავითა შვილისა სტრიქონი „Facsimile“-ით და ბიოგრაფიით	„ 80
4)	იგივე მშვენიერის ყდით	„ 1 25
5)	„დაბადება და აღზრდა ერეკლე ბატონიშვილისა“ ლეონტი არმენ-დარიანი პოემა ბაბაევსი.	„ 15
6)	„სურამის ციხე“ გამოც. მესამე გრ. ჩარკვიანისა	„ 25
7)	„ქარაბადა“ პოემა ანტ. ფურცელაძისა	„ 20
8)	„წყალობა“ პოემა მისივე	„ 20
	„ახალი ეარიანტი წმ. ნინოს ცხოვრებისა“ ანუ „მეორე ნაწილი ქართლის მოქცევისა“ გამოცემული რედაქტორობით და წინასიტყვაობით ე. თაყაიშვილისა	„ 40
10)	ანდერძი ანტონის II, საქართველოს კათალიკოსისა, გამოცემული დ. ფურცელაძის მიერ.	„ 30
11)	რამდენიმე ლექსი ცახელის.	„ 15
12)	„ხანი ისტორიული ხრონიკა“ ექვ. თაყაიშვილისა	1 „
13)	„Древнѣйшіе предѣлы разселенія грузинъ по Малой Азіи ა. ხახანაშვილისა.	„ 50
14)	„ბატონყმობა საქართველოში რუსეთთან შეერთებამდის ისტორიული გამოკვლევა ა. ხახანაშვილისა	„ 50
15)	„ქართული სახელმძღვანელო ნოტებისა“ შარაბიძისა.	„ 60
16)	„ვეტერის სახლობა“ მოთხრ. ს. მგალობლიშვილისა.	„ 15
17)	„თამარ ბატონიშვილი“ ისტორ. რომანი ჩრდილოეთ ილ. ასა.	1 „
18)	„Руско-грузинскій словарь“ вновь составленный изъ нововышимъ русскимъ словарямъ ე. ჩუბინაშვილისა	„ 3 50
19)	„არჩილიანი“ გამოც. მიხეთაძისა-დიმიტრისა	„ 75
20)	„მიბაძვა ქრისტესი“ თხზ. თომა კემპენელისა თარ. ლათინურიდგან ა. მღებრიშვილისა წიგნი III და IV ყდით	„ 80
21)	იგივე უყდო	„ 60
22)	„მიბაძვა ქრისტესი“ წიგნი I და II ყდით	„ 70
23)	„შვილის აღზრდა“ პედაგოგიური წერილები თ. ხუსკივაძისა	„ 20
24)	„ყმაწვილების ფიზიკური აღზრდა“ გ. იოსელიანისა	„ 20
25)	„ძველის დება“ მეფე გიორგი ბრწყინვალისა ნ. ურბნელისა	„ 25
26)	„იაენანამ რაჰქნა“ მოთხ. ი. გოგებაშვილისა	„ 10
27)	„კოკოლას ნაამბობი“ ისტ. პოემა აკაკისა	„ 20
28)	„ბორკილი“ დრამა თარ. ახნაზაროვისა	„ 40
29)	ჟანნა—დარკ	„ 5
30)	ბერლინის გარემოცვა	„ 5

ქალაქ გარეთ მცხოვრებთ შემდეგის ადრესით უნდა მიმართონ:

Тифлисъ. Въ Книж. Магазинъ „Грузинскаго Издательскаго Товарищества“

Лорисъ-Меликовская ул. д. Зубалова.

Тифлисъ, Дoз. цен. 8-го Марта 1891 г. Типографія Я. А. Мансвѣтова, на Лорисъ-Мелик ул. домъ Мдивани. რედაქტორ-გამომცემელი ილია ჭავჭავაძე.

თეისნი და განიზრახა მათ თანა. ხოლო იგინი ერთ-კერძო შიშითა და მეორით ნატყვევნეთ ანგარობითა არა გულს მოდგინე იყუნეს ბრძოლისა, არამედ ეტყოდეს ალა-მაჰმადხანს:

ჭალაში ცხე თუმცა აღგიღო ჩვენ, გარნა არა სრულიად ერისთური მისით. თუმცა-და მას შინა გვოვნით ჩვენ რაოდენმე მოსახლენი და არა მრავალნი, მაგრამ უმრავლესნი და უწარჩინებულესნი ერნი ჭალაშის ამის ყოველნივე ლტოლვილ არიან. და დაშთომილნი ესე, რომელთაცა ვერ უძლეს განსვლად ჭალაჭით, ყოველნივე განძარცვნინ და ტუსად წარვიყვანეთ კარავთა და ჭალაშიცა ესე სრულიად ოხერი ვყოთ; გარდა დაქცეულთა ამათ მუჯართა და სახლთა არა რა გვიპყრიეს ჩვენ და ყოველნივე კიდის-კიდენი საქონელისანი მეომარ ჩვენდა არიან; ესე არა გვაქვს ჩვენ პური და მახლობელთა ადგილთა არ ძალ-ედების სადა მოაზონად სანრდომასა და არცა ტყვეთა და წამალთა თოფისათა.

მაშინ განსაჯა სიტყვანი მათნი ალა-მაჰმადხან და უკუნ-აქციენი მხედართნი თეისნი და მიიქცეს სპარსნი, ეითარცა მლტოლვარენი. უბრძანა ალა-მაჰმადხანმან მხედრობასა თეისსა, რათა რაჲცა ჰპოვეს ტფილისსა შინა ტყვენი ანუ ნატყვევნენი, არღა-რა მიგებულებს იგი უკუნ-აქცევად პატრონთა თეისთა, არამედ ყოველნი იგი მომანიებელნი თქუენთვის. მადლობდეს ყოველნი თაყვანის-ცემით ეიდრე მიწამდე. ხოლო ჯაყელ-ხანმან მრაველნი ძეთა ქუენისანი. ამ წერს სასწელად „ჩრდილოეთ ქვეყნებში მოგზაურთა საზოგადოება“ ეწოდება, რომლის წევრნიც თავ-თავის დროზედ შეიგროებიან ბერლინის სამეფო სასახლეში, სადაც იმპერატორი სადილს გამართავს.

ქარ-ბუქი ინგლისსა და შოტლანდიაში. ინგლისსა და შოტლანდიაში ორ დღე-დამეს ისეთი ძლიერი ქარ-ბუქი იდგა, რომ ბევრს ადგილებში ტელეგრაფების მავთულები დაზიანდა და დენების გასვლა და მოვლა შეუძლებელი გახდა. ჰა-ში სიცივე 17° იყო.

ხოლერა ხომალდში. საქონლის მატარებელი ხომალდი „Colombo“ ითვლის მოგზაურთა გამგრებულია მატყვიში იმ მიზეზით, რომ ხომალდში ხოლერით ავადმყოფნი აღმოჩნდნენ. მარსელში და ტულონში ამის გამო დიდი ალაპრთობა ატყდება, რადგანაც 1854 წელსაც ამ ადგილებს ხოლერა აღმოსავლეთ ზაიდან სატრანსპორტო ხომალდმა მოასწია.

გუტტენბერგის მიერ დაბეჭდილი დაბადება ამ დღეებში 30,000 მანეთად გაყიდა ნიუ-იორკში. ამ დაბადებას 1450 წლის თარიღი უწერა.

ჭრისტეფორე კოლუმბის ჯამასთოვის აკლდამის გასაკეთებლად, რომელიც მადრიდის ოფიციალური გაზეთი ამბობს, გადადებულია 57,500 მ. აკლდამის უნდა გაკეთდეს ჰავანნის ტაძარში.

ზღვეურმა ვეფხვი ზერის მარცვალზე. ამსწერა მე-45 ფსალმუნი დავითისა. ეს ფსალმუნი შეიცავს 391 ასოს. ასოების გარწყვისა და ფსალმუნის წაკითხვისათვის სათვალეებიც არაა საჭირო.

დეპეშა

8 მარტი

პეტერბურგი. წარსულს ღამეს გარდაიცვალა წევრი სახელმწიფო სამჭიმო, დამსახურებული პროფესორი, პ. გ. რუდნევი.

ოდესა. ოდესის სამოსამართლო პალატამ უარი უთხრა ყველა იმათ რომელნიც ხელი მოაწერეს დემონსტრაციებით, რომ სურვილი მეკვიდრენი ჩვენა ვართ და მისი მალული სამკვიდრო ჩვენ გვეკუთვნის.

8 მარტი

პეტერბურგი. ერობის მკურნალთა მომავალს კრებაზე, სხვათა-შორის, უნდა განხილულ იქმნას ისიც, თუ როგორ მოეწყოს სანიტარო თვალ ყურის დაჭერის საქმე მკურნალთა მხრით ერობის სკოლებში.

მუშათათვის საქ-მიო - სატხნიკო სკოლების კომისიამ გაათავა მუშაობა და გადასწყვიტა ზემოხსენებულ სკოლების დაარსების საქმეში მოწვეულ იქმნან მონაწილეობის მისაღებად ფაბრიკებისა და ქარხნების პატრონები.

რომი. გუშინ, ანდერძის აგების შემდეგ სამრეველო ეკლესიაში, გამოსვენეს გვამი პრინცის ნაპოლეონისა და წაასვენეს რეინის-გზის სადგურს, იქიდამ ტურინს გასაგზავნად, სადაც მიცვალებულს დაასაფლაეებენ სავოიის სამეფო საგვარეულო სამარხში. გვამი გააცილეს ეგზომლმე: ბიძაშვილმა ჰუმბერტო მეფისამ, ჭარ-ცოგმა ნაბარუსკიმ, დიპლომატებ ურმა კრებულმა; საფრანგეთის ელჩი გარდა და სამხედრო და სამოქალაქო უწყების უფროსებმა, გარდაცვალებულის ნათესაეთ გააცილეს ვგამი ტურინამდე.

პეტერბურგის ბირჟა, 5 მარტი.

	შეფასება	გაყიდვა	ბოლო-სდ.
	მან. კ.	მან. კ.	მან. კ.
ხუთ-მანეთიანი ოქრო	— „	— „	6 79
ტალონების კუპონები	— „	— „	135½
მინდობილი ვერცხლის ფული	1 06	1 07	— „
5% პირველის შინაგანის სესხის მომგები ბილეთი	— „	— „	239¼
— შვორისა	— „	— „	223½
სანკტ-პეტერბურგის თავად-აზნაურობის ბანკის ფურცელი	— „	— „	216½
გორენბაუმ-ფურცლიანი	— „	— „	— „
ტ. ილარიონ ბანკისა	— „	— „	— „
ქუთაისის ბანკისა	— „	— „	— „
ტფილისის საერთაშორისო ხიდის საზოგადოებისა	— „	— „	— „